

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Є. Ю. Соболю

(протокол № 1 від 28.08.2019)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 13 (НПП 2.1.06) ДЕРЖАВНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 08 Право
(шифр і назва галузі)

Спеціальність 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Право
(назва)

Факультет історії та права
(назва факультету)

Форма навчання денна / заочна
(денна, заочна)

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма з **Державного права зарубіжних країн** для студентів за спеціальністю 081 Право освітня програма Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробник: Рябовол Л. Т., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.
Протокол від «28» серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри

Соболь Є. Ю.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>08 Право</i>	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність <i>081 Право</i>	Рік підготовки: 1-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр: 2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	4 год.
		Лабораторні год.	
		Самостійна робота	
		68 год.	110 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Державне право зарубіжних країн» є розкриття змісту основних положень конституційної теорії та політичної практики, пов'язаних з регулюванням державно-правових відносин в зарубіжних країнах та засвоєння студентами відповідних теоретичних положень і формування у них навичок практичного застосування конституційного законодавства.

Завданнями вивчення дисципліни «Державне право зарубіжних країн» є:

- усвідомлення студентами значення, місця і ролі державного (конституційного) права у системі права зарубіжних країн;
- засвоєння студентами знань про систему державного (конституційного) права та чинного конституційного законодавства в зарубіжних країнах;
- формування у студентів категоріально-понятійного апарату державного (конституційного) права зарубіжних країн як навчальної дисципліни;
- вироблення у студентів навичок практичного застосування набутих знань.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

ФК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Програмними результатами навчання є:

- здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН-2);

- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН-4);

- використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми (ПРН-8);

- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту (ПРН-13);

- працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи (ПРН-17);

- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності і змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН-19).

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**

Розділ I. Загальна теорія державного права зарубіжних країн

Тема 1. Державне право як галузь права та галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна

Історичні засади державного (конституційного) права зарубіжних країн. Основні риси сучасного державного права зарубіжних країн.

Державне право як галузь права: поняття, предмет та метод правового регулювання. Конституційно-правові (державно-правові) відносини: поняття, види, склад. Система державного права зарубіжних країн: принципи, норми, інститути.

Державне право як галузь законодавства. Поняття та класифікація джерел державного права зарубіжних країн. Формалізовані й неформалізовані джерела. Їх юридичні властивості та особливості використання в зарубіжних країнах.

Державне право як наука: предмет і методи, мета і завдання дослідження. Місце і роль науки державного права зарубіжних країн в системі суспільно-гуманітарних наук. Сучасні наукові досягнення у сфері конституційного права зарубіжних країн.

Державне право як навчальна дисципліна: предмет, методи, система. Місце державного права зарубіжних країн у системі юридичних навчальних дисциплін.

Тема 2. Основи теорії конституції

Конституція як основне джерело державного права. Етапи розвитку конституцій зарубіжних держав. Конституції зарубіжних країн: сутність, ознаки, структура, класифікація та функції. Порядок прийняття та зміни конституцій зарубіжних держав.

Тема 3. Конституційні засади суспільного ладу зарубіжних країн

Суспільний лад: поняття та способи конституційного регулювання. Закріплення в конституціях загальних засад економічної організації суспільства. Конституційно-правове регулювання соціальної системи. Духовно-культурні відносини та їх регулювання конституціями зарубіжних країн. Політична система та її конституційно-правове регулювання.

Конституційно-правовий статус політичних партій в зарубіжних країнах. Місце, роль, функції та класифікація політичних партій в політичних системах зарубіжних країн. Особливості партійних систем в зарубіжних країнах.

Розділ II. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в зарубіжних країнах

Тема 4. Інститут громадянства в конституційному праві зарубіжних країн

Конституційно-правовий статус людини і громадянина: поняття, види. Громадянство як основний вид правового статусу людини і громадянина. Поняття громадянства (підданства) в конституційному праві зарубіжних країн. Підстави набуття та припинення громадянства в зарубіжних країнах. Безгромадянство та багатогромадянство. Статус іноземців. Інститут політичного притулку. Екстрадиція. Експатріація.

Тема 5. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах

Права і свободи людини та громадянина: поняття і класифікація. Особисті права і свободи в конституціях зарубіжних країн: право на життя, свободу, особисту недоторканність, таємниця приватного життя і комунікацій, недоторканність житла. Політичні права громадянина. Соціально-економічні та культурні права в конституціях зарубіжних країн. Обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Розділ III. Вибори та референдуми як форми народного волевиявлення в зарубіжних країнах

Тема 6. Вибори та референдуми

Вибори в зарубіжних країнах. Соціальні функції виборів. Класифікація виборів. Організація і порядок проведення виборів у зарубіжних країнах.

Виборче право в державному праві. Об'єктивне та суб'єктивне виборче право. Принципи виборчого права та їхнє закріплення в конституційному законодавстві зарубіжних країн. Цензові та додаткові вимоги.

Виборчі системи в зарубіжних країнах. Класифікація виборчих систем. Мажоритарна виборча система та її види: відносної, абсолютної, кваліфікованої більшості. Пропорційна система та її особливості в різних країнах. Змішана виборча система.

Референдуми в зарубіжних країнах як форма народного волевиявлення.

Розділ IV. Конституційно-правові форми держави в зарубіжних країнах

Тема 7. Держава як конституційно-правовий інститут

Держава як суб'єкт державного права. Конституційні характеристики сучасної держави. Конституціоналізація державного механізму. Конституційно-правовий статус державних органів: загальна характеристика.

Тема 8. Форми державного правління в зарубіжних країнах

Форми державного правління: поняття, ознаки, види. Монархія як форма правління: поняття і види. Республіка як форма правління: поняття і види. Президентська (дуалістична) республіка: поняття, ознаки, види. Парламентська республіка: поняття, ознаки, види. Змішана республіка: поняття, ознаки, види.

Тема 9. Форми територіального устрою в зарубіжних країнах

Територіальний устрій зарубіжних країн і організація публічної влади. Конституційні форми політико-територіального устрою держав, їхні ознаки. Унітарна держава, її територіальний поділ. Конституційно-правовий статус політико-територіальних та адміністративно-територіальних одиниць. Автономія в унітарній державі. Федеративна держава. Конституційно-правий статус суб'єктів федерації. Розподіл компетенції між федерацією та її суб'єктами. Територіальний поділ суб'єктів федерації.

Тема 10. Політичні (державні) режими в зарубіжних країнах

Поняття «політичний режим» та «державний режим» у конституційному (державному) праві. Класифікація політичних і державних режимів, їхнє закріплення в конституціях зарубіжних країн.

Розділ V. Конституційно-правий статус органів державної влади в зарубіжних країнах

Тема 11. Правовий статус органів законодавчої влади в зарубіжних країнах

Поняття парламентаризму та парламенту у державному праві зарубіжних країн. Порядок формування парламентів в зарубіжних країнах, їх склад та організація. Внутрішня структура парламентів. Комісії (комітети) як елемент структури парламентів. Повноваження парламентів у зарубіжних країнах. Законодавчі повноваження парламентів. Стадії законодавчого процесу. Контрольні повноваження парламентів. Судові, фінансові та зовнішньополітичні повноваження законодавчих органів.

Правовий статус депутата парламенту в зарубіжних країнах. Юридична природа депутатського мандата. Права та обов'язки парламентарія. Парламентський імунітет. Індемнітет. Об'єднання парламентаріїв.

**Тема 12. Правовий статус
органів виконавчої влади в зарубіжних країнах**

Глава держави: поняття, місце і роль в системі державної влади в зарубіжних країнах. Монарх: особливості конституційно-правового статусу, повноваження в зарубіжних країнах. Президент: вимоги до кандидата на посаду, функції та повноваження, порядок обрання і заміщення посади.

Уряд, його місце і роль в системі державної влади. Порядок формування урядів у зарубіжних країнах. Їхня структура та внутрішня організація. Конституційна відповідальність урядів. Повноваження та правотворчість урядів.

**Тема 13. Правовий статус судових та правоохоронних органів
в зарубіжних країнах**

Судова влада в зарубіжних країнах: поняття і соціальні функції. Конституційно-правові принципи організації та діяльності судових систем. Структура судової влади в зарубіжних країнах. Система судів загальної юрисдикції. Правий статус суддів. Конституційна юстиція в зарубіжних країнах. Організація, органи та види конституційного контролю. Компетенція органів конституційного контролю і механізми його реалізації.

Правоохоронні органи в зарубіжних країнах: прокуратура, адвокатура, органи внутрішніх справ. Функції та повноваження правоохоронних органів у зарубіжних країнах. Правий статус співробітників правоохоронних органів у зарубіжних країнах.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ VI. Основи державного права окремих зарубіжних країн

**Тема 14. Основи державного права
Сполучених Штатів Америки**

Конституція США. Білль про права. Поправки. Форма правління у США. Вищі органи державної влади. Судова влада. Форма територіального устрою у США. Американський федералізм. Місцеве самоврядування і управління. Соціально-економічна система США.

**Тема 15. Основи державного права
Федеративної Республіки Німеччини**

Конституція ФРН. Партії та вибори. Форма правління у ФРН. Вищі органи державної влади. Форма територіального устрою у ФРН. Федералізм і самоврядування. Судова система.

Тема 16. Основи конституційного (державного) права Франції

Конституція Франції. Правове регулювання громадських об'єднань. Вибори і референдум. Форма правління у Франції. Вищі органи державної влади. Форма територіального устрою у Франції. Регіональне і місцеве управління й самоврядування. Судова влада.

Тема 17. Основи конституційного (державного) права Великобританії

Конституція Великобританії. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Політичні партії та політична система. Форма правління у

Великобританії. Вищі органи державної влади. Судова система. Політико-територіальний устрій. Організація влади на місцях.

Тема 18. Основи конституційного (державного) права Італії

Конституція Італії. Права й обов'язки громадян. Виборче право і виборча система. Референдум. Форма правління в Італії. Вищі органи державної влади. Конституційний суд. Форма територіального устрою в Італії. Обласна автономія і місцеве самоврядування. Судова система.

Тема 19. Основи конституційного (державного) права Канади

Конституція Канади. Основи правового статусу особи. Форма правління в Канаді. Вищі органи державної влади. Форма територіального устрою в Канаді. Федералізм Канади, правове положення провінцій, місцеве самоврядування й управління. Судова система.

Тема 20. Основи конституційного (державного) права Польщі

Конституція Польщі. Форма правління у Польщі. Вищі органи державної влади. Конституційний трибунал, державний трибунал, найвища палата контролю. Уповноважений з прав громадян. Форма територіального устрою у Польщі. Місцеве самоврядування.

Тема 21. Основи державного права Китайської Народної Республіки

Конституція КНР. Політична система. Виборча система. Система державних органів. Органи суду і прокуратури. Національно-державний устрій. Адміністративно-територіальний поділ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Загальна частина														
Тема 1. ДПЗК як галузь права, галузь законодавства, наука, навчальна дисципліна	4	2					2	6						4
Тема 2. Основи теорії конституції	4		2				2	4	2					4
Тема 3. Конституційні засади суспільного ладу ЗК	6	2	2				2	5						6
Тема 4. Інститут громадянства в ЗК	6	2	2				2	4						4

Тема 5. Права, свободи і обов'язки людини і громадянина в ЗК	6	2	2			2	5		2				4
Тема 6. Вибори та референдуми в ЗК	6		2			4	4						6
Тема 7. Держава як інститут ДПЗК	2					2	4						4
Тема 8. Форми державного правління в ЗК	6	2	2			2	6						4
Тема 9. Форми територіального устрою в ЗК	6		2			2	6		2				4
Тема 10. Політичні режими в ЗК	4		2			2	4						4
Тема 11. Правовий статус органів законодавчої влади в ЗК	6	2	2			2	4		2				4
Тема 12. Правовий статус органів виконавчої влади в ЗК	6	2	2			2	4		2				4
Тема 13. Правовий статус судових і правоохоронних органів у ЗК	8	2	2			4	4						6
<i>Разом за загальною частиною</i>	70	18	22			30	60	6	4				58
Особлива частина													
Тема 14. Основи державного права США	8	2	2			4	7						8
Тема 15. Основи державного права ФРН	8		2			6	7						8
Тема 16. Основи державного права Франції	8		2			6	6						8
Тема 17. Основи конституційного права Великобританії	6		2			4	6						6
Тема 18. Основи державного права Італії	4					4	4						4
Тема 19. Основи державного права Канади	6					6	6						6
Тема 20. Основи державного права Польщі	4					4	4						4
Тема 21. Основи державного права КНР	6		2			4	5						8
<i>Разом за особливою частиною</i>	50	2	10			38	45						52
Усього годин	120	20	32			68	120	6	4				110

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1	Державне право як галузь права та галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна. Основи теорії конституції.	2	
2	Конституційні засади суспільного ладу зарубіжних країн	2	
3	Інститут громадянства в конституційному праві зарубіжних країн.	2	
4	Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах.	2	
5	Вибори та референдуми в зарубіжних країнах.	2	
6	Форми державного правління в зарубіжних країнах.	2	
7	Форми територіального устрою в зарубіжних країнах.	2	
8	Політичні (державні) режими в зарубіжних країнах.	2	
9	Правовий статус органів законодавчої влади в зарубіжних країнах.	2	2
10	Правовий статус органів виконавчої влади в зарубіжних країнах.	2	2
11	Правовий статус судових і правоохоронних органів в зарубіжних країнах.	2	
12	Основи конституційного права США	2	
13	Основи конституційного права ФРН	2	
14	Основи конституційного права Франції	2	
15	Основи конституційного права Великобританії	2	
16	Основи конституційного права КНР	2	
	Усього годин	32	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Державне право як галузь права та галузь законодавства, наука та навчальна дисципліна.	2	4
2	Основи теорії конституції.	2	4
3	Конституційні засади суспільного ладу зарубіжних країн	2	6
4	Інститут громадянства в конституційному праві зарубіжних країн.	2	4
5	Права, свободи і обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах.	2	4
6	Вибори та референдуми в зарубіжних країнах.	4	6
7	Держава як інститут ДПЗК	2	4

8	Форми державного правління в зарубіжних країнах.	2	4
9	Форми територіального устрою в зарубіжних країнах.	2	4
10	Політичні (державні) режими в зарубіжних країнах.	2	4
11	Правовий статус органів законодавчої влади в зарубіжних країнах.	2	4
12	Правовий статус органів виконавчої влади в зарубіжних країнах.	2	4
13	Правовий статус судових і правоохоронних органів в зарубіжних країнах.	4	6
14	Основи конституційного права США.	4	8
15	Основи конституційного права ФРН.	6	8
16	Основи конституційного права Франції.	6	8
17	Основи конституційного права Великобританії.	4	6
18	Основи конституційного права Італії.	4	4
19	Основи конституційного права Канади	6	6
20	Основи конституційного права Польщі	4	4
21	Основи конституційного права КНР	4	8
	Усього годин	68	110

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання:

- 1) навчальні заняття:
 - лекції з використанням структурно-логічних схем,
 - семінарські заняття;
- 2) самостійна робота студентів, у тому числі – робота в науковій бібліотеці КДПУ імені В. Винниченка, інших бібліотеках, мережі Інтернет;
- 3) консультації;
- 4) контрольні заходи: усні та письмові опитування, тестування тощо.

Методи навчання:

- за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; евристичний; дослідницький;
- за логікою пізнання: аналітичний; індуктивний; дедуктивний;
- за етапами процесу навчання: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірки;
- за джерелами навчальної інформації: наочні (умовно-графічні схеми, таблиці; робота з джерелами права та науковою і навчальною літературою: конспектування, анотування, критичний огляд, порівняння визначень понять різними авторами тощо); словесні (лекція, розповідь-пояснення, бесіда, переважно евристична);
- проблемно-пошукові: проведення наукового пошуку, зокрема виконання ІНДЗ; метод кейсів: студентам пропонується опис ситуації з питань курсу, а вони

повинні провести її юридичний аналіз, запропонувати правове вирішення (у т. ч., з використанням нормативно-правових актів);

- інтерактивні: робота у малих групах (парах) з подальшим оприлюдненням результатів такої роботи;

- інформаційно-комунікативні: використання сучасних ТЗН як для унаочнення навчальної інформації, так і для забезпечення комунікації між суб'єктами навчання.

8. КОНТРОЛЬ

У процесі навчання проводиться попередній, поточний та підсумковий контроль. Оцінювання відбувається за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

ПОПЕРЕДНІЙ КОНТРОЛЬ

Попередній контроль проводиться на початку вивчення курсу, теми. Він передбачає з'ясування попереднього рівня знань студентів з теми, які вони могли отримати під час вивчення інших навчальних дисциплін або самоосвіти, фактично, означає окреслення обсягу опорних знань.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем курсу) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях.

Поточний контроль реалізується в різних формах: усне і письмове, фронтальне та індивідуальне опитування; рецензування відповідей.

У процесі навчання поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (роботі у парах, малих групах);
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- виконання письмових завдань (тестові, контрольні роботи, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях, активність під час обговорення.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- повнота та глибина розкриття питання;
- емоційність та переконливість;
- використання для обґрунтування своєї думки основної та додаткової літератури; логіка викладу, вміння аналізувати, порівнювати, робити висновки;
- культура мови.

Критеріями оцінки письмових завдань є:

- повнота та глибина розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за роботу на семінарському занятті – 3 бали.

3 бали студент отримує, якщо:

- опрацював не лише основну, але й додаткову літературу, самостійно знайдену, відповідно до теми для більш глибокого її розкриття;

- засвоїв теоретичний матеріал на високому (творчому) рівні, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, встановлює міжпредметні та міжтемні зв'язки;

- висловлює гіпотези, наводить аргументи на підтвердження своєї думки, або спростування думки інших студентів, при цьому посилається на опрацьовані джерела та літературу;

- використовує теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань;

- робить висновки, узагальнення;

- рецензує відповіді інших, вносить корективи, доповнення;

- пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури ведення дискусії;

- підготував реферат, повідомив його зміст, чим зацікавив студентів.

2 бали студент отримує, якщо:

- опрацював переважно основну літературу;

- теоретичний матеріал засвоїв на достатньому (конструктивному рівні), досить логічно викладає його, однак, не завжди може підтвердити відповідними прикладами, іншими аргументами;

- під час викладу припускається незначних помилок чи неточностей, у нього виникають деякі проблеми з встановленням зв'язків з попередніми темами чи іншими предметами, тобто його знання не систематизовані повною мірою;

- іноді потребує додаткових запитань для повного розкриття проблеми;

- може висловлювати гіпотези, припущення, однак не завжди може навести необхідні аргументи на підтвердження своєї думки;

- в цілому використовує теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань, пояснення подій та явищ, що відбуваються в політико-правовому житті країни та в світі, але його пояснення можуть містити неточності, бути недостатньо обґрунтованими;

- робить висновки, узагальнення, однак, вони потребують уточнення, конкретизації з боку викладача або інших студентів;

- рецензує відповіді інших, вносить корективи, доповнення;

- пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури ведення дискусії;

- підготував реферат і повідомив його зміст.

1 бал отримує студент, якщо:

- не повністю опрацював рекомендовані джерела та літературу, не має відповідного конспекту;

- засвоїв матеріал на середньому (репродуктивному) рівні;

- може лише відтворити навчальний матеріал, засвоєний на лекції або опрацьований самостійно (законспектований) без критичного осмислення, на рівні переказу, можливо, навіть, за допомогою викладача;

- іноді порушує логіку викладу, припускається помилок;

- не вміє самостійно здійснювати логічні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, висновки);

- з допомогою викладача може навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал, встановити міжтемні та міжпредметні зв'язки;
- не може зробити рецензію, виправити помилки інших студентів;
- у нього не достатньо сформовані навички участі у дискусії, не вміє обґрунтовувати свою думку.

Студент не отримує балів (0 балів), якщо:

- не опрацював рекомендовані джерела та літературу, не має конспекту;
- засвоїв матеріал на низькому (рецептивно-продуктивному) рівні;
- може відтворити незначну частину навчального матеріалу, засвоєного на лекції, лише за допомогою викладача;
- не може критично осмислити, проаналізувати матеріал навіть, за допомогою викладача;
- не дотримується логіки викладу, часто припускається помилок;
- не може (навіть з допомогою викладача) навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал, встановити міжтемні, міжпредметні зв'язки;
- не може зробити рецензію, виправити помилки інших студентів;
- у нього не сформовані навички участі у дискусії, не вміє обґрунтовувати свою думку *АБО*
- не засвоїв матеріал, відмовляється відповідати або не може відтворити навіть незначну частину навчального матеріалу, навіть з допомогою викладача, однак, дотримується дисципліни, уважно слухає відповіді інших студентів, робить записи, задає питання студентам, котрі роблять доповіді, повідомлення, доповнення, намагається брати участь в обговореннях, що свідчить про наявність у нього пізнавального інтересу до навчального курсу.

Студент, який не відвідував заняття (з поважних причин, підтверджених документально), має право пройти поточний контроль під час консультацій.

Підсумкова кількість балів за кожну *частину* (загальну та особливу) визначається як *сума відповідних балів поточного оцінювання та оцінювання за результатами самостійної роботи.*

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Державне право зарубіжних країн» як форму підсумкового (семестрового) контролю передбачено **екзамен.**

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається таким чином: *сума балів за кожну частину + бали за самостійну роботу + бали, отримані студентом на екзамені.*

Усім студентам, які повністю виконали навчальну програму і набрали не менше 60 % (60 балів) від 100 балів, відповідний результат семестрового контролю в балах за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX або F в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості, відповідно до розкладу.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	ОСОБЛИВА ЧАСТИНА	Макс. 40 балів	100
T 1-T13	T 14-21		
Макс. – 40 балів (у т. ч., 30 – за роботу на семінарах, 10 – за самостійну роботу)	Макс. – 20 (у т. ч., 10 – за роботу на семінарах, 10 – за самостійну роботу)		

T1, T2 ... T21 – теми частин змісту.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна) література

1. Боняк В.О., Завгородня Ю.С. Державне право зарубіжних країн: конспект лекцій. Дніпро, 2016. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1115/4.1.pdf>
2. Бостан С.К., Тимченко С.М. Державне право зарубіжних країн: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 346 с.
3. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: підручник. Тернопіль: Астон, 2013. 324 с. URL: http://aspirant.at.ua/Books/georgica_kpz_k_2000.pdf
4. Грін О.О. Конституційне право зарубіжних країн: Навчальний посібник: Альб. схем. Ужгород: Видавництво ФОП Бреза А.Е., 2015. 183с.
5. Гринюк Р. Ф., Захарченко М. А. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посібник. К.: Істина, 2009. 376 с.
6. Державне право зарубіжних країн (у схемах): Навч. посіб. / Б. В. Калиновський, О. Я. Лапка, Н. Я. Лапка, Т. О. Пікуля, Л. А. Івершенко, Л. М. Козодой, К. В. Тарасенко; За заг. ред. О. Я. Лапки. К.: КНТ, 2012. 528 с.
7. Державне право зарубіжних країн: особлива частина: навч. посіб. / за заг. ред. В.О. Серьогіна. Х.: ХНУВС, 2011. 292 с.
8. Калиновський Б.В., Лапка О.Я. Державне право зарубіжних країн (загальна та особлива частина): навчальний посібник / За ред. О.Я. Лапки. К.: КНТ, 2012. 528 с.

9. Конституції нових держав Європи та Азії / Упорядник С. Головатий, наук. ред. В Шаповал. К.: Українська правнича фундація. Вид-во «Право», 2006. 544с.
10. Конституційне державне право зарубіжних країн: навч. посібник / В. М. Бесчасний, О. В. Філонов, В. М. Суботін, С. М. Пашков; За заг. ред. В. М. Бесчасного. К.: Знання, 2008. 467 с.
11. Конституційне право зарубіжних країн : навчальний посібник / Під ред. В.О. Ріяки. К.: Юрінком Інтер, 2002. 456 с.
12. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін.; За заг. ред. В. О. Ріяки. 2е вид., допов. і перероб. К.: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
13. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник / за ред. В. М. Шаповала. К.: Юрінком Інтер, 2018. 464 с.
14. Конституційне законодавство зарубіжних країн: хрестоматія / Упоряд. В.О. Ріяка, К.О. Закоморна. К.: Юрінком Інтер, 2007. 384 с.
15. Лапка О. Я. Конституційне (державне) право зарубіжних країн (у схемах): навч. посібник. Атіка, 2008. 216 с.
16. Мартинюк Р. С. Конституційне (державне) право зарубіжних країн. Загальна частина. Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2007. 220 с.
17. Міхневич Л. В. Конституційне право зарубіжних країн (загальна частина): навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисцип [вид. 2-ге, без змін]. – К.: КНЕУ, 2006. 164 с.
18. Муніципальне право зарубіжних країн : навч. посібник / заг. ред. П.Ф. Мартиненко, В. Ю. Барвіцький (авт.-упоряд.), О. В. Батанов (авт.-упоряд.). К.: Знання України, 2005. 284с.
19. Орленко В.І., Орленко В. В. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: посіб. для підготов. до іспитів. К.: Паливода А.В. 2011. 237 с.
20. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 260 с. URL: <http://surl.li/coxhj>
21. Панов А. В. Державне право зарубіжних країн: навч. посіб. Ужгород: Бреза А. Е., 2011. 229 с.
22. Сухонос В.В. Монархія як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспект: [монографія]. Суми: Мрія-1, 2010. 368 с.
23. Уоттс Р. Федеративні системи: [монографія]. Харків, 2002. 230 с.
24. Шаповал В. М. Конституційні системи зарубіжних країн. К., 2012. 432 с.
25. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн: підручник. К.: Арттек, Вища школа, 2007. 398 с.
26. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. К.: Основи, 2003. 143 с.
27. Шаповал В. Вищі органи сучасної держави: порівняльний аналіз. К.: Програма Л, 2005. 136 с.

Додаткова література

28. Аналітичний матеріал. Місцеве самоврядування у Федеративній Республіці Німеччини. Огляд. URL: <http://lib.rada.gov.ua/LibRada/static/LIBRARY/catalog/analit/deu006.txt>.

29. Банах С. В. Генеза функцій омбудсмана в зарубіжних країнах. Юридичний науковий електронний журнал. 2014. № 4. С. 50-53.
30. Банах С. В. Законотворчі функції омбудсмана в зарубіжних країнах. Часопис Київського університету права. 2014. № 2. С. 90-93.
31. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США: монографія. К.: Україна, 2009. 554 с.
32. Буряков В. Порівняльний аналіз правового статусу органів місцевого самоврядування в Україні та Італії. Підприємництво, господарство і право. 2014. №7. С. 112-113.
33. Бучковский Л., Стецюк П. Витоки (початки) польського конституціоналізму. Вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство. 2015. Вип. 306. С.24-29.
34. Волощук О. Т. Інститут Президента у Франції, Росії та Україні: конституційні норми і політична практика: [монографія]. Чернівці: Технодрук, 2009. 376 с.
35. Георгізова І. Л. Виборча система США: переваги та недоліки. Науковий вісник. Ужгородського національного університету. Серія право. 2013. Вип 21, ч.2 т.1. С. 118-121.
36. Гецько В. В. Конституційно-правова відповідальність депутатів за законодавством України та зарубіжних країн. Часопис Київського університету права. 2014. № 1. С. 109-112.
37. Герак Р.С. Правова система Франції: загальна характеристика структури та джерел права. Правова держава: Щорічник наукових праць ін-ту держави та права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. К., 2002. 584с.
38. Гловацький І.Ю. Адвокатура зарубіжних країн. Англія. Німеччина. Франція: навч.-практ. посібн. К.: Атіка, 2017. 587с.
39. Григоренко А. О. Конституційно-правовий статус народного депутата України і парламентаріїв Італії, Польщі та Угорщини: порівняльний аналіз: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. К., 2010. 24с.
40. Гудошніков Л. М. Конституція Китайської Народної Республіки в процесі історичних змін і реформ. Проблеми Далекого Сходу. 2012. № 3. С.55- 65.
41. Гураль П.Ф., Левицька Г. Р. Конституції та конституціоналізм в зарубіжних країнах. Львів, 2007. 235 с.
42. Голяк Л. В. Інститут спеціалізованого омбудсмана: світовий досвід організації та діяльності: монографія. Львів, «ЗУКЦ», 2011. 286 с.
43. Грицаєнко Л. Роль Конституційної Ради як органу конституційного контролю у державі та суспільстві Франції. Право України. 2015. № 5. С.134-138.
44. Грובהва В. П. Особливості місцевого самоврядування в Німеччині. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2015. Вип. 3-2, Т. 1. С. 30-33.
45. Кириченко В. Суди, судові системи і судова влада у країнах Латинської Америки і Карибського басейну. Право України. 2014. №1. С. 156-165.
46. Коваль Н. В. Порівняльно-правова характеристика координаційних, консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і служб при главі держави в зарубіжних країнах. Часопис Київського університету права. 2014. № 1. С. 112-116.

47. Корнєва О. В. Європейський досвід формування матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування. Юридичний електронний науковий журнал. 2015. № 1. С. 20-24.
48. Кочкова Г.В., Дей М.О. Критерії до кандидатів та правове регулювання виникнення трудових правовідносин із суддею: досвід Німеччини та Франції. Часопис Київського університету права. 2019. № 1. С. 263-268.
49. Кудряченко О. Парламентська система ФРН – засадничий принцип західної демократії. Віче. 2012. №4. С.69-74.
50. Лазор І. Публічна самоврядна влада в республіці Італія та Україні: особливості організації та функціонування: [монографія]. К: КНТ, 2008. 195 с.
51. Латюк О. Форми безпосередньої демократії в сучасних зарубіжних країнах (італійський досвід). Підприємництво, господарство і право. 2008. № 6. С.79-82.
52. Малишко М.І. Конституції зарубіжних країн та України (основи конституціоналізму): навч.-метод. довідник. К.: МАУП, 2010. 111 с.
53. Маршук М. І. Історія і завдання місцевого (територіального) самоврядування в Республіці Польща. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2014. № 5. С.45-55.
54. Марченко В. В. Конституційно-правовий статус уряду в країнах ЄС (на прикладі Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Іспанії): [монографія]. К.: Правова єдність, 2013. 216 с.
55. Мішина Н.В. Муніципальне управління в США та в Сполученому Королівстві Великобританії і Північній Ірландії: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02. Одеса, 2002. 20 с.
56. Медведчук В. В. Актуальні питання бікамералізму (двопалатної структури парламенту) в класичній європейській державно-правовій теорії. Право України. 2013. № 3-4. С. 341-347.
57. Молдован В.В. Судоустрій: Україна, Велика Британія, РФ, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН: навч. посібник. К.: Кондор, 2012. 256с.
58. Нагорний В. В. Преамбула до Основного Закону: зарубіжний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 5. С. 48-51.
59. Полянський А.Г. Моделі конституційно-правового закріплення функцій судової влади: національні тенденції та міжнародний досвід. Часопис Київського університету права. 2019. № 2. С. 92-96.
60. Портнов А. В. Особливості інституту конституційного контролю в Швейцарській Конфедерації. Вісник Вищої ради юстиції. 2012. №3. С 139-146.
61. Процюк І. Законодавча влада у парламентській республіці. Право України. 2014. № 8. С. 45-54.
62. Перерва Ю. Еволюція законодавчого процесу: зарубіжний досвід. Підприємництво, господарство і право. 2013. №11. С.18-23.
63. Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини (загальнотеоретична характеристика). Право України. 2015. № 10. С. 139-145.
64. Рабінович П. М. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання. Право України. 2015. №10. С. 9-23.

65. Решетников Ф.М. Правова система латиноамериканських країн. Порівняльне правознавство. 2006. №2. С.15-26.
66. Савченко А.В. Федеральні правоохоронні органи США: місія, організаційна структура та застосування кримінального законодавства: навч. посібник. К.: Текст, 2003. 120с.
67. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів [пер. з 2-го англ. вид.]. К.: АртЕк, 2001. 224с.
68. Скрипнюк В. Забезпечення ефективності функціонування системи демократичної влади: Україна і зарубіжний досвід. Право України. 2015. № 5. С. 90-99.
69. Скрипнюк О. Двопалатний парламент як конституційна модель структурної організації вищого законодавчого органу влади. Право України. 2009. №11. С. 92-100.
70. Сухонос В.В. Монархія як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспекти: [монографія]. Суми: Мрія-1, 2010. 368с.
71. Шаповал В. Державний лад країн світу: довідник. К.: Український центр правничих студій, 1999. 320с.
72. Шаповал В. Сучасний конституціоналізм: [монографія]. К., 2005. 560 с.
73. Шевчук А. А., Танасійчук В.І., Корнійчук А.С. Парламенти країн – членів Ради Європи: довідник / за ред. Б.І. Олійника. К.: Парламентське вид-во, 2011. 59 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського
www.britannica.com	Он-лайн енциклопедія «Британіка»